

עם פרישתו לגמלאות של ד"ר אריה ל' מילר

בשנת 1972 עלה אריה מילר לישראל מרומניה, והוא בן 54. הוא הותיר אחריו עבר מחקרי מפואר, שביטוי הגשמי בפירסומים מדעיים רבים, כמאה במספר; ברומנית, בצרפתית, בגרמנית וברוסית, רובם ככולם בתחום דיני העבודה והביטחון הסוציאלי. הוא כיהן במשרה רמה במשרד המשפטים הרומני, ושימש כמדריך לחוקרי משפט מתקרמים השוקרים על עבודות הדוקטור שלהם. ולמרות כל אלה הגיע מילר אלינו בידיים ריקות. השפה העברית לא היתה שגורה על פיו, שיטת המשפט המקובל היתה רחוקה מתפישת עולמו, ואפילו היכרותו עם השפה האנגלית היתה רחוקה ורופפת. היתה זו נקודת שפל בקריירה המקצועית של מילר, שכן למרות גילו, מעמדו וכישוריו המיוחדים, החזיר אותו גורלו – שבו בחר מדעת בעיניים פקוחות – אל נקודת הזינוק, כאותם נערים מתחילים שאין להם עבר מקצועי, ולפיכך טבעי לנו כל-כך לשייך אותם אל העתיד, ולצפות מהם שירקמו בו את אונם ואת חזונם.

אך לא איש כמילר יאמר נואש. בשקדנות רבה, בענווה כלפי החומר, אך תוך כדי הכרה בכישוריו הסגוליים המיוחדים, צמח כאן בינינו חוקר חדש: חוקר השולט בשיטת המשפט הישראלית, בשפה העברית (והאנגלית) ומעל לכל – חוקר בעל חזון ש"העלה על המפה" הישראלית את אהבת נעוריו דהתם, דיני הביטחון הסוציאלי. הוא כתב על נכים, על קשישים, על חולים ועל נפגעי פגיעה. על מובטלים, על ילדים, על נפגעי תאונות ועל נפגעי עבודה; קרוב לארבעים פירסומים, רובם בעברית, ומיעוטם בבימות בינלאומיות מכובדות, הטוים כולם ביחד פסיפס צבעוני של בעיות אנוש, כולן באיכות, כולן חסרות פתרונות מושלמים, ולכולן חשיבות עקרונית מכרעת ביחסי הגומלין שבין הפרט הסובל, החלש, התלוי באחרים, לבין החברה ומוסדותיה במדינת הרווחה המודרנית. בכל המחקרים האלה הותיר מילר, ללא כל אפשרות לסעות, את חותם אישיותו, ואת האני מאמין שלו: קריאה עקבית, מלומדת ומנומקת לסיוע לחלשים, להשוואת זכויותיהם המשפטיות, ככל שהרבר ניתן, לאלה של הקבוצות היותר מבוססות באוכלוסייה. ברוח זו לחם מילר נגד ההפליה בין רם לדם, קרי בין קבוצת קורבנות אחת לחברתה, ולסתימת פרצות המותירות קבוצות נרחבות של נפגעים בלא כלום, כגון הוראות חוק המתנות זכאות להטבות סוציאליות בתקופת אכשרה, או בהעדר אשם (כגון רשלנות) מצד הקורבן, או המוציאות מגדרה, כמעט ללא-סיבה, קבוצות אוכלוסייה "בלתי מבוססות" כגון עקרות-בית, או, בנסיבות מסוימות, עובדים עצמאיים. אפשר לחלוק על עמדה זו או אחרת המוצעת במאמרו של מילר. אך אי-אפשר להתכחש לכך שהתווסף למשפחת הפקולטה חוקר בעל השקפת עולם נאורה, שהעשיר את שיטתנו המשפטית בטרקלין שלם של המשפט; שלפני בואו אלינו היה בעיני רבים כספר החתום.

מי שמכיר את מילר יודע אל נכון כי פרישתו לגמלאות איננה ארוע שיחולל מפנה בתפישת התפקיד שלו, בפוריותו המחקרית או בהמשך השתייכותו לקבוצת החוקרים הפעילים בפקולטה. אני מאחל לו, ולעוזר האמיץ שכנגדו, רעייתו אשר לצידו, שנים רבות טובות של אושר אישי ושל עבודה פורייה.

אוריאל פרוקצ'יה